

સમુદ્રની પટકથા

ગુજરાતી ભાષાના વાંચકો માટે એક અલગ પહેલ....સમુદ્રના વિવિધ જીવોની જીવન શૈલીનાં વર્ણનનો કઈ અલગ અંદાજ

ભાગ ૧: રેતીનો રંગોલીકાર....!

સમુદ્ર કિનારે ફરવા નીકળ્યા ત્યાં સમુદ્રનાં પાણી જાણે કીનારાથી દૂર ઠેલાઈ ગયા હતા, ધીમા ઉછળતા સમુદ્રના મોજાનાં કઈ અલગ જ પ્રકારનું આનંદમયી સંગીતમાં ઢળતા સૂર્યનાં રંગોની મજા માણતા અમારી નજર સમુદ્રની રેતીમાં ઉભરેલી વિવિધ આકારોની આકૃતિઓ પર ગઈ, જાણે કોઈ કલાકારે એની આખી કલાને અહીંજ ઠાલવી હોય તેમ આખો સમુદ્ર કિનારો એનાથી ભરાયેલો. એકજ રંગની દેખાતી સમુદ્ર રેતીમાં પણ જાણે રંગોલી સજાવી હોય એવું સુંદર દ્રશ્ય આંખોને આનંદ આપવાની સાથે જ મનને પણ વિચલિત કરતું હતું. એ કુતૂહલનો અંત લાવવા રેતીની એ રંગોલીનું નીરીક્ષણ કર્યું તો એક નાનો કરચલો એના હાથોથી રેતીનાં દડા બનાવી સમુદ્ર તટ પર એટલી ઝડપી ગોઠવતો હતો જાણે ખુબજ ઓછા સમયમાં એણે એકલા હાથે આખો સમુદ્ર તટ આંબવું હોય. પરતું થોડા સમય પછી જ્યારે સમુદ્રનાં પાણી જાણે એની કલાકારીથી નારાજ થઈ ભરતી રૂપે આખા તટ પર પથરાઈને એ નાના કલાકારની કળાને ફરી રેતીના કોરા કેનવાસમાં ફેરવી ગયા. પણ ફરી ઓટ થતા સમુદ્રને કિનારો ખાલી કરવા પડ્યો, જેના થોડા સમયમાં બાદ જ એ કલાકારે ફરી એની કલા વિખેરવા રેતીના એ કોરા કેનવાસમાં કારીગરી બતાવવાની શરૂ કરી દીધી.

કુદરતનાં આ નાના કલાકારની વિસ્તૃત જાણકારી મેળવવાની મારી જિજ્ઞાસાથી મળેલ માહિતીએ મને અચંબિત કરી દીધો. હિંદ તથા પ્રશાન્ત મહાસાગર તટ પર જોવા મળતો આ નાનો કરચલો જે Sand bubbler crab એટલે કે રેતીના પરપોટા બનાવતો કરચલો તરીકે ઓળખાતો ૧ થી ૧.૫ સેમી. નો Scopimera અને Dotilla સમુદાયનો જીવ. જે સમુદ્ર કિનારે રેતીમાં નાના દર બનાવી રહે છે. સમુદ્ર કિનારો ભરતીમાં ગરકાવ હોય,

www.conchology.co.in

www.facebook.com/conchology.co.in

<http://youtu.be/kTDJiOZuoZI>

ત્યારે પોતાના દરમાં રહે અને ઓટમાં કિનારેથી પાણી ઓસરતાં દરની બહાર આવી ખોરાકની લેવાની તેની અલગ જ પ્રકારની પ્રવૃત્તિ ચાલુ કરે. આ નાનો કરચલો એના બંને હાથોથી રીતિને તેના ફિલ્ટર જેવી રચના વાળા મુખમાંથી પસાર કરી રેતીમાં ભળેલા પ્લાન્કટોન અને વિવિધ બારીક પદાર્થો ખાઈ ને બહાર નીકળતી રેતીનાં દડા જેવા બનાવી બહાર ફેંકે. ખોરાકની પ્રોસેસમાં એકની એક રેતી ફરી પરત પ્રોસેસમાં ન આવે એ હેતુ થી પ્રોસેસ થયેલ રેતીનાં નાના દડા બનાવી દેવામાં આવે. અને ઓછા સમયમાં મહત્તમ રેતીમાંથી ખોરાક મેળવવા તેમજ અન્ય શિકારીથી તકલીફ જણાયે પરત એના દરમાં ઝડપી જઈ શકાય તે મુજબના આયોજન સાથે એક પેટર્નમાં આ પ્રક્રિયા કરવામાં આવે છે. જે પ્રક્રિયાનું પરિણામ, એટલે સમુદ્ર કિનારે રેતીના કેનવાસ પર ઉભરતી આ નાના રેતીનાં રંગોલીકારની અદભૂત રંગોલી.

- મેહુલ & હિરલ

તા.૨૬/૦૪/૨૦૨૦